

Tekst §117

Rabbi Yochanan zei: Wat is de betekenis van het vers:

YHVH is een man [יְהוָה, *Ish*] van oorlog, YHVH is zijn Naam (Exodus 15:3).

Het woord *man* is een teken.¹

De Targum verkaart 'God is een man van oorlog' als 'God is de Meester van de overwinning van de oorlog'.

Wat is de Meester?

***Aleph* als eerste letter is een heilige hal.**

Zeggen we daarmee dat die hal heilig is? Nee, we zeggen: de hal van de Heilige.

Commentaar vers 117

"YHVH is Ish (A-Y-Sh) van oorlog, YHVH is zijn Naam"

Aleph is de eerste letter van het Hebreeuwse alfabeth. Hebreeuwse letters zijn tevens getallen. In dit vers wordt over 'letters' gesproken. Dus over Aleph, Yod en Shin als letters. Dit wijst er op dat we hier over de wereld van Briah hebben, "Het begin van" de wereld van de Schepping.

Uit Aleph komen alle andere letters voort. Aleph is de voorwaarde dat de andere letters verschijnen. Zonder de beweging van de adem, de goddelijke adem, zonder het 'spreken' van de 10 scheppingswoorden is er geen schepping. Uit de Aleph, de 1, komen de 10 scheppingswoorden tot scheppende klank. De 10 verwijst naar Yod, de tweede letter van Ish, 'man', en verwijzend naar Exodus 15:3 wordt YHVH 'man' (Ish) genoemd. Maar laten we beseffen dat YHVH weliswaar 'man' is en dat in de meest volkomen betekenis die denkbaar is, maar dat YHVH veel meer is dan dat. Het woord Ish bakent YHVH niet af.

YHVH is ook het 'Kleine Gelaat' dat dankzij de schepping door de scheppingswoorden als Boom des levens (de 10 sefiroth als letters in de wereld van Briah) tot manifestatie komt.

De schepping is uitdrukking van de Naam, geeft de mogelijkheid van 'Uw naam kome'. Het Kleine Gelaat toont zich in de schepping als Mens, als 'man'. Alle verdere verdichtingen in de schepping, in de werelden van Yetsirah en Assiah, zijn in hun diepste kern verbonden met deze heilige manifestatie vorm van de Heilige, van YHVH. Ook dat drukt de letter Aleph uit. De volle waarde van de Aleph (1+30+80) is 111, de 1 dus in alle drie werelden. Deze heilige kernen te samen vormen de potentiële verblijfplaats, de heilige ruimte van de Shekinah, de Heerlijkheid van de Heilige.

---

¹ D.w.z. de afzonderlijke letters van dit woord zijn symbolen.

De wereld van Briah wordt in dit vers 'Hal' genoemd. Niet zomaar een hal, maar de 'Hal van YHVH'. Deze Hal is het Lichaam van de Heilige. Een heilig Lichaam, een heilige hal als YHVH daar zetelt als Meester (Adonai). Alles, alle Sefirah, elke letter in dit Lichaam, in deze hemelse Hal leeft, drukt uit, ontvangt Zijn Kracht, zijn Zijn krachten, zijn Zijn Aartsengelen.

Je mag vermoeden dat als de Glorie, de Heerlijkheid van YHVH, de Aanwezigheid in deze wereld straalt, alles in welke geschapen wereld ook iets van de onmetelijke straling ontvangt, en dat de Shekinah dus overal in de wereld verblijft, kan en wil inwonen. Het gaat om het besef, de erkenning, de overgave van en de opening voor deze Inwoning.

Maar het vers spreekt over 'een man van oorlog'! YHVH, een man van strijd? Dit kan ik alleen maar begrijpen vanuit de intuïtie dat de schepping uit Goddelijke Liefde voortkomt. Waarmee ik geen enkele wijze wil suggereren de oneindige volheid van deze Liefde te kennen. Hooguit misschien en wel zeker de aanraking van die Liefde in het hart. Ervaring op 'mijn niveau en in mijn staat van ontvankelijkheid. Dus altijd beperkt en toch zo'n wonder. Als het Kleine Gelaat zich manifesteert naar de schepping als persoon en dus ook het onkenbare Grote Gelaat zich in het Kleine Gelaat zo uitdrukt is de schepping, is de mensheid, is de mens Zijn tegenover, Zijn Geliefde, Zijn Beminde. Dan wordt de liefdesrelatie van Persoon tot persoon mogelijk, is daar Zijn verlangen naar persoonsrelatie, naar onze liefde voor Hem. Het ligt niet in de mogelijkheid van de Heilige eenzijdig het verlangen naar wederzijdse liefde tot realiteit te brengen. Het hangt ook, en uiteindelijk vooral, af of het Verlangen naar de Ander, naar YHVH in de Schepping, in de mens gehoord en beantwoord wordt. Dit Verlangen in ons is het spoor van de oorsprong van de schepping, de Aleph, waardoor de kloppende liefdeskracht in de diepte van alles en allen aanwezig is.

Dat verborgen verlangend kloppen is de Shekinah die smacht naar 'verlossing'.

Overigens de Aleph die als de Adem van Oorsprong de schepping via de 10 woorden tot aanschijn laat komen, heeft zelf een onmetelijke, ongekennde diepte. Deze diepte is als een geheime bron die alle diepte overtreft, zelfs ook die van het Grote Gelaat, en die als Wil, als 'Grondverlangen van Ongrond' ontspringt in de onbegrensde Duisternis van het ongeschapen Licht, in En Soph. Alleen geleende notie, onzin woorden, ervaringloos, leeg. Onwetendheid. Laat ik zwijgen!

De drie niet geëmaneerde werelden van Briah, Yetsirah, Assiah verwijzen naar de Shin, de derde letter van Ish. De lettervorm van de Shin is als een drievoudig vuur. Shin, heeft zoveel symbolische inhouden, niet alleen de hier genoemde.

In potentie kunnen deze drie werelden (na de tweede val, want de verwijzing was naar Exodus) een eenheid zijn, volledig in correspondentie met de LiefdesWil van de Heilige, en dan is er eenheid in de Schepping, in de mens. Drie-eenheid. Deze Drie-eenheid wordt realiteit indien de persoonsrelatie van YHVH en mensheid, mens, doorbreekt. Indien de mens zijn gelaat keert naar het Kleine Gelaat, naar de Heilige, zoals de Heilige Zijn Gelaat in Liefde opent naar ons, naar de mensheid, naar zijn schepping. Het verlangen in ons hart wordt dan een met de Liefdeswil van Ish, van Hem. Werkelijk de letter Shin symboliseert dan de drie-eenheid van deze persoonsrelatie : de Heilige, de mens en de Shekinah de wederkerige liefdesbeweging tussen beide. In de liefdesrelatie verblijft de Shekinah, is de Shekinah 'verlost'.

Echter, zoals gezegd, de Heilige, zelf vol van Liefde uit overvloed, kan mij, de mens niet dwingen tot liefde (uit overvloed). Liefde is onverenigbaar met dwang. Daarom kunnen wij ja en nee zeggen, het verlangen in ons hart ontkennen, negeren, 'onhoorbaar' doen worden door ons gedrag, door onze gerichtheid, door ons handelen. Desalniettemin, ondanks onze afkerigheid, de neiging te kiezen voor vergankelijk eigenbelang, zal de Heilige uit liefde alles doen om ons tot liefde te brengen, ons te helpen om ons te openen voor Zijn Liefde. Ons te brengen tot Teshoevah, omkeer. Dat is een strijd, een oorlog tegen het Kwaad. YHVH is voorwaar een Ish van oorlog.

Zijn strijd 'in ons' die ons soms pijnigt, soms wanhopig maakt, soms zo oneerlijk lijkt is in wezen uitdrukking van Zijn Liefde. Liefde is geen sentimentaliteit, het vergt zoveel van Hem en ook van ons om Hem op onze beurt – soms – te helpen. Zijn engelen bestrijden, met hulp van de onbaatzuchtige inspanningen van rechtvaardigen 'onder ons', soms ook met onze hulp zondige krachten bestreden die ons wegtrekken uit het kosmisch eenheid verbond en het Verlangen in de schepping en in onze ziel verstikken, verduisteren, vervormen. Deze heilige Strijd is de oorlog die Hij in zijn eigen schepping voert uit Liefde voor het Grote Gelaat, in Zijn Gehoorzaamheid aan Diens Wil en uit Liefde voor ons.

De Shin, de derde letter van Ish, is ook symbool voor de Shekinah, het meegaan van de Heilige in Zijn Schepping, ook als de schepping in vrijheid zich van Hem verwijdert en wèg ontwikkelt. De Shekinah is 'in doornen', in verbanning, als de mens (en dus de schepping) haar Gelaat afkeert van de Heilige. Ze verblijft dan niet in de vrije ruimte van de Liefdesrelatie, maar kaal en eenzaam alleen 'bij ons'. Maar ze is als derde persoon (Bruid/Dochter/Heilige Geest) present in de kosmische liefdesrelatie. Dan is overal eenheid, eenheidsrelatie: 1-10-300; Grote Gelaat, Kleine Gelaat, Dochter; Vader (1), Zoon (10) en Heilige Geest (300). Dan zijn alle hallen, alle werelden heilig. Alle hallen zijn dan vertrekken in de omvattende heilige Hal van de Heilige, van YHVH, gezegend is Zijn Naam. Dan mag de kosmos een spiegel zijn waarin de Heilige zichzelf in liefde kent. En waardoor en waarin YHVH als Kleine Gelaat zich toekeert naar het Grote Gelaat, Het Grote Gelaat zichzelf in de Ruimte van Liefde 'vervolmaakt'.

Tekst §118

Yod is de tien woorden waarmee de wereld is geschapen.²

Wat zijn zij?

Zij zijn de Torah van Waarheid die alle werelden omvat.³

Wat is de Shin?

Hij zei: Die is de wortel van de boom. De letter Shin is als de wortel van een boom.⁴

---

² In het scheppingsverhaal van Genesis komt tien maal de uitdrukking: "er zij..." voor. Dat zijn de tien scheppingswoorden.

³ Het Hebreeuwse woord voor waarheid is אמת, *Emeth*. Dit woord omvat het begin, het midden en het slot van het Hebreeuwse alfabet. Dit geeft aan dat de waarheid alles (alle werelden) omvat.

⁴ De Shin op zijn kop lijkt op een boomwortel.

Commentaar vers 118

Overwegingen die ik maakte naar aanleiding van vers 117 zijn deels ook van toepassing op de inhoud van dit vers. In dit vers wordt het zoveel mooier en meer begrepen aangegeven.

De 'Torah van waarheid', Torah van Emeth (Aleph-Mem-Taw), 1-40-400) lijkt te verwijzen naar de de structuurkant, de vormkant van de schepping, waar in het vorige vers de genadekant, de kant van de liefdeskracht wordt benadrukt. God als Schepper (Elohim) en God als Persoon, als de Heilige (YHVH). Het moet opgemerkt worden dat deze beide kanten twee aanzichten zijn van het Totale Scheppingsgebeuren. Deze aanzichten kunnen onderscheiden worden binnen ons intuïtieve denken, maar dienen niet opgevat te worden als scheiding in de zin van eerst dit en dan dat. Het is Aleph-Ish en Aleph-Emeth, die wederzijds op elkaar inwerken en een dynamisch, levend evenwicht beogen. De Kosmische Liefdesrelatie, die haar brandpunt heeft in de persoonsrelatie van de Heilige en de mens. De volle waarde van Ish is 311 en de volle waarde van Emeth is 441. Het 'verschil' is 130. 13 in de tientallen. 13 Echad, Eenheid, dus de eenheid die de middenkolom brengt tussen Ish en Emeth. Evenwicht tussen rechts en links.

Door de geschonken vrijheidsruimte in de schepping, in de mens kan dit evenwicht stagneren, vervormen, hortend en stotend uit het lood slaan, maar zal desalniettemin nooit geheel onbereikbaar worden. Omdat de Liefde sterker is dan de Haat, omdat de genadige Adem van de Heilige haar bron heeft in de mysterieuze fontein van de liefde uit overvloed, van de ongekende, ongrondelijke Wil. Omdat de Heilige voor ons strijdt als wij onmachtig zijn. Deze Liefde hangt niet van de schepping af, hangt niet van de mens af, is altijd en overal, schenkt aan en reikt naar ons hoe onze staat ook is.

De letters 40 en 400 drukken respectievelijk uit de manifestatie in veelheid van de schepping (water, 40) en het lijden van de schepping (Kruis 400), en dus ook het lijden van de Shekinah, dus van de Heilige. Zonde, niet gericht zijn op de Schepper, afgekeerd zijn van de Heilige, is Lijden.

Ook hier herkennen weer een andere symbolische betekenis van de Shin. De evenwichtige Boom. De rechterkolom en linkerkolom (de twee aspecten van het scheppingsgebeuren) en de Middenkolom, het Kanaal van Evenwicht, kanaal van Liefde, kanaal van relatie. Indien het 'grote kanaal' dichtslibt staan rechter- en linkerkolom als dualiteiten tegenover elkaar, en is er lijden in de schepping, is er lijden bij de mens, is er lijden in God, is de Shekinah in ballingschap.

De Shin is als de 'wortel van een boom'. Ook een mooi symbool, van deze wonderlijke letter!

Omdat deze verzen betrekking hebben op de het tot aanzijn komen van de schepping, op de manifestatie van de wereld van Briah, op de persoonswording van de Heilige, op het Kleine Gelaat dat 'ziet' naar de wereld, dringt de intuïtie door van een 'naar beneden groeiende boom'. De wortels van deze boom behoren dan tot de 'duistere' kant van het Kleine gelaat (vanuit het perspectief de schepping), behoren tot de verborgen kant van de letter Aleph waarmee voor ons het scheppingsgebeuren met de 10 scheppingswoorden aanvangt. Dat zijn dan de verborgen sefiroth Kether, Chockmah en Binah. Zij vormen tesamen de (drie, maar toch een) wortels van de omgekeerde boom. Daarom wordt Shin de wortels van de Boom genoemd in dit vers. Kether-Chockmah en Binah zijn zowel deel van het

'afgewende' aanzicht van het Kleine Gelaat als deel van het volstrekt onzichtbare Grote Gelaat ('Malkuth', maar dat is slechts een aanduiding naar analogie). En nog dieper, en nog ongekender, niet gekend is daar een 'correspondentie' met de Nietszeggende aanduidingen En Soph, Ayn, En Soph Aur. Let op: hier zeg ik Niets over het Niets dat meer dan Alles is.

De Shin is waarlijk een letter waarvan de betekenissen slechts aan de buitenkant oplichten, evenals de Aleph en ook alle andere letters. Deze letters zijn alleen 'waar' indien verbonden met de Adem van de Aleph die zelf gekend en niet gekend is.

Tekst §119

Wat is deze boom?

Hij zei: die verwijst naar de krachten van de Heilige, de een boven de ander. Zij lijken op een boom. Zoals een boom zijn vrucht draagt door middel van het water, zo doet de Heilige door middel van het water de krachten van de boom toenemen.

Wat is het water van de Heilige, gezegend zij hij?

Dat is de wijsheid. Dat is de zielen van de rechtvaardigen. Zij vliegen uit de bron naar het grote kanaal; zij stijgen op en hechten zich aan de boom.

Wat maakt het mogelijk dat zij vliegen?

Dat doet Israël. Indien zij goed en rechtvaardig zijn, verblijft⁵ de Shekinah te midden van hen. Door hun daden rusten zij in de schoot van de Heilige⁶, gezegend zij hij. En hij maakt hen vruchtbaar en vermenigvuldigt hen.

Commentaar vers 119

De Liefde/Genade stroomt uit de Bron doorheen de wortels van de Boom 'naar beneden' waardoor de Boom die schepping is tevens als schepping groeit. Het 'water van de Heilige' is 'Wijsheid' zegt de tekst. Hoe kunnen we dat begrijpen? Misschien dat wat we overwogen bij tekst 118 een sluier ervan kan doen oplichten. Wijsheid verwijst naar Chockmah, dus eigenlijk naar de drie verborgen sefirot van de omgekeerde scheppingsboom, naar de verborgen kant van het Kleine Gelaat welke tevens deel is van het volstrekt ongekende Grote Gelaat. Dus het Water van de Heilige die de Boom verlevendigd is van de Heilige en vindt zijn bron 'hogerop' bij het Grote Gelaat. De Heilige is Volmaakte Liefde, maar niet de Bron van die Liefde. De Wijsheid, het water van de Boom stroomt naar omlaag in de kracht van genadige liefde (Chesed), de vierde sefirah van de Boom.

Potentieel is de Boom, maar wordt in de kosmische tijd en ruimte een dynamische Liefdesboom indien haar Middenkolom tot stand komt en in stand blijft. Dus indien het grote kanaal de doorstroming van liefde, wijsheid en genade in de hele boom, in alle werelden mogelijk maakt. Deze verwerking van de Middenkolom hangt, zegt het vers, van de mens van, van de 'zielen van de rechtvaardigen'.

---

⁵ *Verblijven* is in het Hebreeuws een woord dat verwant is aan het woord *Shekinah*.

⁶ De schoot van de Heilige correspondeert met *Yesod*.

Rechtvaardigen zijn zij die brug zijn tussen hemelen en aarden. Zij, die de liefde (en adem) ontvangen van de Heilige en doorgeven aan anderen, aan de schepping en die loven, danken, bidden, handelen dat als wierook opstijgt als een welriekende geur naar de Heilige daarin meedragend onze kleine, goede uitingen van ons hartsverlangen en dit alles geheel en alleen ter meerdere Glorie van Hem waarvan alles wordt ontvangen. De gebeden en daden verenigen zich in de wortels, met de Wijsheid die als levenbrengend 'verrijkt' water neerstroomt in de boom, in de schepping, in ons. Beweging, Liefde, heilige en heiligende kosmische ademhaling, cyclisch van omhoog naar beneden, van beneden naar omhoog, van ontvangen naar geven, van geven naar ontvangen, steeds ruimer, steeds dieper, steeds vromer, steeds meer wáár, schoon en goed, groeiende liefde, persoonwording, eindeloos in eeuwigheid. Het is de Shekinah die verbindt, omhoog stijgt en neder daalt. Die de werelden overstraalt en doorstraalt met Haar Glorie, met de Heerlijkheid van de Heilige. De Naam laat komen, de Naam laat zijn. Alles tot zijn essentie brengt, alles in die Naam verblijf geeft, in Haar Ruimte.

§120

Want over de Shekinah staat er geschreven:

Hij vliegt langs de hemel als uw helper en in zijn hoogheid over de wolken [Shechakim]⁷ (Deuteronomium 33: 26)

En er staat ook geschreven:

laten de wolken gerechtigheid doen neerstromen (Jesaja 45: 8)

Gerechtigheid⁸ (Zedek) is de Shekinah, zoals er staat geschreven:

waarin gerechtigheid verbleef⁹ (Jesaja 1: 21)

Deze gerechtigheid gaf hij aan David, want er staat geschreven:

YHVH is koning voor eeuwig. Uw God, o Zion, is van geslacht tot geslacht (Psalm 146: 10)

Ook staat er geschreven:

Zion, dat is de stad van David (1 Kronieken 11: 5)

Commentaar vers 120

Dit alles hangt uiteindelijk van ons leven af. Van mijn leven, van jouw leven. Van de vruchten van ons leven, van de eeuwige momenten waarin wij ziel zijn,

---

⁷ Dit woord is verwant aan *Shekinah*.

⁸ Gerechtigheid en de rechtvaardige (*Zadik*) corresponderen met Yesod.

⁹ Zie voetnoot 5.

rechtvaardigen zijn, momenten waartoe het leven ons gegeven is. Eeuwige momenten (die er zijn zonder dat wij weten) ten behoeve van het heil van de schepping. Eeuwige bouwstenen van "Zion, dat is de Stad van David". Wij allen zijn Israel, deel van Zijn Volk, dat hij liefheeft. Beminde, geliefde van de Heilige, zoals David de Geliefde van YHVH wordt genoemd. Voor Hem zijn wij David, wij moeten David worden, wèten David te zijn. Eeuwige momenten van geslacht tot geslacht. Wij zijn (of we het willen of niet) schakels in dit kosmische liefdes- gebeuren. We kunnen bewust schakel zijn door het verlangen in ons hart te horen en te beantwoorden. Zelf méér schakel worden, andere schakels helpen sterker te worden, alle schakels en de Schakel lief te hebben. Dat is léven.

Paul Horbach